

Gevangen zitten

Ik probeer me weleens voor te stellen hoe dat is. Benauwend, afschuwelijk moet het zijn. Mensen die zich vrijwillig laten insluiten ervaren dat een beetje, maar het werkelijke gevoel heb je dan nog niet. Dat krijg je pas als vele deuren zich achter je sluiten en je weet dat je er maanden, soms zelfs jaren later pas weer uit mag. De eerste keer dat ik in een gevangenis kwam, was tijdens een open dag. Dan word je door bewaarders rondgeleid in de algemene ruimten. Je ziet het gebouw, hoort hoe het allemaal in z'n werk gaat, maar het blijft vrij afstandelijk. De tweede keer kwam het dichterbij. Een kerstoptreden van ons koor voor gevangenen, in de kerkdienst. We stonden niet alleen voor hen te zingen. We zaten tussen hen in naar de preek te luisteren en zongen met hen. Na afloop was er koffie met gebak en schoven we als koorleden aan bij de gevangenen. Met elkaar om de tafels. Mensen tussen mensen. Stugge, norse, maar ook aardige en gevoelige mensen. Ze moeten erge dingen hebben gedaan. Hele erge dingen soms. We hebben ongetwijfeld koffie gedronken met een paar ongelooflijke rotzakken, ook al stond het niet op hun voorhoofd geschreven. Maar het waren allemaal mensen. Je weet dat sommigen zich als beesten hebben gedragen. Waren het die met een lege, harde blik in de ogen, die met de onrust, wanhoop of pijn? Het was best gezellig. Met sommigen hebben we leuk gepraat. Wat is het toch geweest dat zij die grens zijn overgegaan? Wat ging er mis in hun leven? Na de bijeenkomst werden zij weer door de bewaarders afgevoerd (een laatste blik achterom, een opgestoken hand), terwijl wij de andere kant uit mochten, de deuren naar de vrijheid door. Toen ik weer op straat liep, voelde ik me vrijer dan ooit tevoren. Heerlijk, te kunnen gaan waar ik wilde. Links, rechts of rechtdoor, naar huis of nog niet. Lopen zover en zolang ik wilde. De frisse buitenlucht opsnuiven. Niet door een celraam of op een luchtplaats, maar overal om me heen. Morgen kom ik voor de derde keer in een gevangenis. Nu niet meer in gebruik, maar eeuwenlang wel. De eerste eeuwen zijn er mensen gemarteld en gedood. Daarna niet meer, maar wat moet er veel geleden zijn. Zes maanden celstraf voor de diefstal van een paar fietsen. Twintig jaar voor een doodslag. Vroeger werd er niet gekeken naar wat er mis was gegaan in een leven. Hoe iemand tot zijn daad kon komen. Tot voor kort werd daar wat teveel naar gekeken. Voor de dader was meer aandacht dan voor het slachtoffer of zijn nabestaanden. Er vindt nu weer een kentering plaats. Naar beide kanten. Sommigen vinden dat gevangenisstraf moet worden afgeschaft, omdat je er geen beter mens van wordt. Aan de andere kant zijn er mensen die wel weer terug zouden willen naar de tijden van vroeger. Naar de martelingen en doodstraffen. Ik hoop niet dat het ooit zover komt. Allebei niet. Gevangenisstraf moet vooral blijven. Het is een prima vergelding voor wat je anderen hebt ontnomen aan bezittingen, veiligheid, levensgeluk en misschien zelfs het leven zelf. Maar terug naar de lijfstraffen en doodstraf moeten we zeker niet. Want ook het justitieel apparaat bestaat uit mensen en mensen maken fouten. Denk maar aan de Schiedamse parkmoord, Lucia de B, de Puttense moordzaak en misschien ook de baby moord in Appelscha. In vroeger tijden zouden de vermeende daders al niet meer hebben geleefd. Onschuldig ter dood gebracht. Je zult het als samenleving maar op je geweten hebben. Dat is het grote nadeel van de doodstraf, hoezeer je het sommigen ook toewenst: de onomkeerbaarheid. Dan maar liever gevangenisstraf. Die deur die op slot wordt gedraaid, de afsluiting van het normale leven, is een echte straf. Dan maakt het niet zoveel uit hoe luxe de cel en de voorzieningen zijn. Je kunt er niet uit, je kunt niet meer gaan waar je wilt, doen wat je wilt. Ik ben benieuwd hoe het morgen zal zijn, in de voormalige gevangenis Blokhuispoort. Er wordt grote drukte verwacht, maar ik hoop toch een plek te vinden waar ik even in stilte alleen kan zijn. Deze locatie, die doordrenkt moet zijn van talloze emoties, verdient meer dan alleen maar nieuwsgierig rondkijken.